

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет математики, фізики та інформаційних технологій
Кафедра математичного аналізу

Силабус курсу
МАТЕМАТИЧНА СТАТИСТИКА

Обсяг	3 кредити (90 годин)
Семестр, рік навчання	Очна форма: 4-й семестр, 2-й рік навчання
Дні, час, місце	Час і місце проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять
Викладач (-і)	Леончик Євген Юрійович, кандидат фіз.-мат. наук, доцент
Контактний телефон	+38(066)7532217
E-mail	leonchyk@onu.edu.ua
Робоче місце	ОНУ імені І. І. Мечникова, кафедра математичного аналізу
Консультації	Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту leonchyk@onu.edu.ua

КОМУНІКАЦІЯ

Основне спілкування здійснюється в аудиторії або Zoom (під час дистанційного навчання) за розкладом. У позааудиторний час студенти можуть задати питання під час консультацій. Також комунікація відбувається через месенджери та електронну пошту.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни. Предметом вивчення дисципліни «Математична статистика» є статистичні методи та основні інструменти і засоби аналізу даних на персональному комп'ютері, а також формування практичних навичок для дослідження процесів, що властиві природничим наукам.

Пререквізити курсу. Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з інформатики, вищої математики та теорії ймовірностей.

Постреквізити курсу. Отримані знання можуть бути застосовані у навчальних дисциплінах та при виконанні курсових і дипломних робіт, у разі застосування статистичних методів для аналізу даних.

Мета курсу. Вивчення студентами основних сучасних понять та методів математичної статистики, а також математичних методів аналізу даних, знання яких необхідне для успішних досліджень в області наук про Землю; освоєння відомого табличного редактора Libre Office Calc. Формування теоретичних знань та практичних вмінь для дослідження процесів, що властиві природничим

наукам. Набуті знання сприяють ефективному здійсненню професійної і наукової діяльності.

Завдання дисципліни. Процес вивчення дисципліни спрямований на те, щоб:

- ознайомити студентів з теоретичним матеріалом і демонстраційними прикладами, що дозволяють засвоїти основні поняття і сучасні методи математичної статистики для дослідження процесів, що властиві природничим наукам;
- розглянути особливості застосування методів математичної статистики для вирішення найбільш поширених завдань у галузі наук про Землю;
- надати навичок статистичної обробки даних на персональному комп'ютері у табличному редакторі Libre Office Calc;
- навчити студентів самостійно працювати з відповідними електронними ресурсами та літературою.

Очікувані результати. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні статистичні функції редактору Libre Office Calc
- визначення основних статистичних показників
- основні закони розподілу та їх властивості
- правило «трьох сигм»
- основні визначення, які використовуються при перевірці статистичних гіпотез
- загальну методику застосування статистичних критеріїв
- означення та методи побудови довірчого інтервалу
- теоретичні засади кореляційного та регресійного аналізів
- теоретичні засади однофакторного та двофакторного дисперсійного аналізу

вміти:

- використовувати для розрахунків статистичні функції редактору Libre Office Calc
- застосовувати інструменти «Аналіз даних» та «Пошук рішення»
- користуватися онлайн сервісом статистичних розрахунків VassarStats
- розраховувати основні статистичні показники
- застосовувати розподіли в дослідженнях процесів та об'єктів, що властиві природничим наукам
- застосовувати критерії для перевірки статистичних гіпотез

- проводити кореляційний аналіз та визначати достовірність коефіцієнту кореляції
- проводити регресійний аналіз та будувати лінійну регресію
- застосовувати однофакторний та двофакторний дисперсійний аналіз

А також бути здатним подалі самостійно поглиблювати набуті в процесі навчання знання та вміння з математичної статистики при здійсненні професійної та наукової діяльності.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладено для студентів очної форми навчання у виді лекцій (26 год.) та лабораторних занять (16 год.), а також організації самостійної роботи (48 год.). При викладанні дисципліни використовуються словесні та наочні методи навчання, застосовуються науковий пошук та дослідницький метод.

Під час проведення лекцій використовуються наступні методи навчання: інформаційно-повідомляючий та пояснювально-ілюстративний методи (лекція, пояснення, мультимедійні презентації, інструктаж, приклади), методи формування і стимулювання пізнавальної діяльності (навчальні дискусії та аналіз життєвих ситуацій).

Під час практичних занять використовуються такі методи навчання: закріплення вивченого на основі зразка (репродуктивний метод), розв'язування задач за алгоритмами конкретних методів, обговорення проблемних ситуацій та доповіді.

Під час самостійної роботи використовуються наступні методи навчання: опрацювання літературних джерел, робота з електронними конспектами лекцій та презентаціями, закріплення вивченого та виконання практичних завдань.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Статистичні показники та розподіли.

Тема 1. Предмет математичної статистики.

Основні завдання та методи математичної статистики. Особливості застосування статистичних методів. Зв'язок з теорією ймовірностей. Генеральна та вибіркова сукупності. Варіаційні ряди.

Тема 2. Статистичні показники.

Суть і види статистичних показників. Абсолютні та відносні величини. Середні величини: арифметична зважена, медіана та мода. Розмах варіації. Дисперсія. Середнє квадратичне відхилення. Коефіцієнт варіації. Табличний редактор Libre Office Calc.

Тема 3. Закони розподілу вибіркових характеристик.

Характер розподілу «подій» та його значення в дослідженнях. Нормальний (Гауса-Лапласа) та логнормальний розподіли. Асиметрія та ексцес. Біноміальний розподіл. Розподіл Пуассона.

Тема 4. Статистична перевірка гіпотез.

Нульова та альтернативна гіпотези. Надійність та точність. Тест Стьюдента. Довірчі інтервали та їх межі. Визначення довірчих інтервалів для кількісних та альтернативних ознак. Статистичні функції та графічні можливості Libre Office Calc.

Змістовий модуль 2. Методи аналізу взаємозв'язків.

Тема 5. Кореляційний аналіз.

Види взаємозв'язків. Коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт кореляції рангів. Достовірність коефіцієнту кореляції. Онлайн сервіс статистичних розрахунків VassarStats: Website for Statistical Computation.

Тема 6. Регресійний аналіз.

Загальнотеоретичне значення методу регресійного аналізу. Визначення параметрів лінійної регресії. Пакет «Аналіз даних» та «Пошук рішення» в Libre Office Calc.

Тема 7. Дисперсійний аналіз.

Загальнотеоретичне значення дисперсійного аналізу. Однофакторний та двофакторний дисперсійний аналіз. Етапи проведення. Випадки малочисельної та багаточисельної вибірок.

Перелік рекомендованої літератури

1. Щоголев С. А. Основи теорії ймовірностей та математичної статистики: навч.-метод. посіб. – ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2015. – 202 с.
2. Устимчик Г. В., Матвіюк Л. В., Варталян Г. М. Теорія ймовірностей та математична статистика: метод. вказівки. – ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2015. – 134 с.
3. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.
4. Larsen R. J., & Marx M. L. An introduction to mathematical statistics (5th edition). – Pearson Education Ltd. – 2011. – 768 p.
5. Holmes D. Guide to Maths for Geographers – Pearson Education Ltd. – 2017. – 82 p.
6. Петренко О. Я. Libre Office Calc: працюємо з електронною таблицею. – Київ: ІПДО, 2014. – 40 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: У ході поточного контролю студент може отримати бали за кожну тему змістового модуля. При цьому оцінюються виконання завдань самостійної роботи з кожної теми, активність студента під час занять, виконання практичних робіт. Критерії оцінювання відповіді студента вказані в п. 10.

Підсумковий контроль: Залік.

Поточний контроль							Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
ЗМ1				ЗМ2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	100
5	10	10	15	10	10	20		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів (ЗМ) курсу.

Розподіл балів за видами навчальної роботи

Бали за активність на заняттях: Бали нараховуються за плідну роботу та відповіді на аудиторних заняттях.

Позааудиторна самостійна робота: Бали нараховуються за опрацювання теоретичного матеріалу кожної лекції та виконання домашніх завдань. Але не більше ніж 5 бали за тему.

Підсумковий контроль: Складається з теоретичного та практичного питань. Кожне питання оцінюється за 10-бальною шкалою.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

До самостійної роботи студента відносяться: робота з конспектом та рекомендованою літературою за темами курсу; підготовка до лекцій та практичних занять; виконання домашніх завдань. Оформлені результати самостійної роботи надаються на перевірку викладачу в аудиторії або надсилаються за допомогою ресурсу Google Classroom.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Неприйнятними у навчальній діяльності для здобувача освіти є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (конспектів, так званих шпаргалок, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання лабораторної роботи, іспиту тощо;
- повторне проходження оцінювання (лабораторної роботи, іспиту тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова:

<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>.

Політика щодо відвідування: Відвідування лекцій та лабораторних занять є обов'язковим для здобувачів освіти. Відвідування консультацій не є обов'язковим.

В окремих випадках освітній процес може відбуватись онлайн з використанням технологій дистанційного навчання (Google Workspace for Education, Zoom, електронна пошта, соціальні мережі та ін.). Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ:

http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf

Політика щодо запізень: Студенти повинні приходити на заняття вчасно – до початку пари, раніше викладача. При запізненні слід швидко та тихо зайняти найближче вільне місце в аудиторії, і при цьому не розмовляти та не заважати іншим здобувачам освіти.

Мобільні пристрої: Перед початком заняття студент має вимкнути звук в мобільному телефоні та інших пристроях, які можуть його відтворювати. Користуватися ними під час занять, в цілях, що не пов'язані з навчальним процесом чи порушують його, не дозволяється.

Поведінка в аудиторії: згідно «Правил внутрішнього розпорядку ОНУ імені І. І. Мечникова»

(http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/kd_2020_dodatok4.pdf)

здобувачі вищої освіти повинні: виконувати правила внутрішнього розпорядку, дбайливо та акуратно ставитися до університетського майна (інвентарю, навчальних посібників, приладів тощо); бути дисциплінованими і охайними; підтримувати належну чистоту і порядок у всіх навчальних приміщеннях; виконувати інструкції з техніки безпеки.